

Skärgårdsråd

Plats och tid

Norrtälje kommunhus onsdagen den 17 september 2025 kl. 14:00-16:30

Närvarande

Per Lodenius (C), ordförande
Olle Jansson (S), vice ordförande
Ulf Linderholm (L)
Michael Sjöblom (KD)
Bridget Wedberg (MP)
Britt-Marie Bardon (V)

Agneta Gustafsson (Skärgårdshandlarna)
Bengt Ericsson (Tjockö)
Nilla Söderqvist (SIKO)
Bosse Gesslein (Löparö)
Nils Cronholm (Skärgårdens trafikantförening)
Anngret Andersson (Rådmansö-Frötuna företagareförening)
Lars Berglund (Blidö-Frötuna skärgårdsförening)
Anna Johansson (Gräskö)
Claes Håkan Jansson (Stomnarö)
Thomas Andersson (Arholma)
Sofia Stephan (Norröra)
Malin Carlsson (Fejan)

Ida-Maria Olofsson, strateg, Norrtälje kommun
Gustav Broms, landsbygds- och skärgårdsutvecklare, Norrtälje kommun
Anders Ahlström, räddningschef, Räddningstjänsten
Anna Lebisch, Landskapslaget
Björn Sundberg, Landskapslaget

Skärgårdsråd

Justeringens plats och tid

Underskrifter

Sekreterare

Gustav Broms

Paragrafer

§§20-29

Ordförande

Per Lodenius (C)

Justerande

Anslag/Bevis

Protokollet är digitalt justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ

Skärgårdsråd

Sammanträdesdatum

2025-09-17

Datum då anslaget sätts upp

Datum för anslags nedtagande

Förvaringsplats för protokollet

Näringsliv- och etableringsenheten

Underskrift

Skärgårdsråd

Ärendelista

§20	Mötet öppnas
§21	Tidigare protokoll
§22	Inkomna ärenden/diskussionsunderlag
§23	Workshop om platsutveckling: Fokus urval, metoder och arbetssätt
§24	Paus
§25	Information från kommunen
§26	Inkomna ärenden/diskussionsunderlag: Räddningstjänsten
§27	Övriga frågor
§28	Runda
§29	Kommande möte

Skärgårdsråd

§20

Mötet öppnas

Ordförande Per Lodenius hälsar alla välkomna och förklarar mötet öppnat. Ledamöterna presenterar sig.

Skärgårdsråd

§21

Tidigare protoikoll

Vid föregående möte, som hölls den 22 maj på Fejan, genomfördes en rundtur på ön med fokus på dess utvecklingsmöjligheter och aktuella utmaningar.

Ulf Linderholm informerade om den mobila återvinningslösning som planerades att införas under hösten samt det test av insamling med tvåsystemstunnor som hade påbörjats. Han redogjorde också för det fortsatta arbetet i skärgården med att hitta långsiktiga och praktiskt fungerande lösningar för fastighetsnära insamling.

Rickard Rundgren från Fejan tog upp frågor kopplade till renovering, utveckling och nyttjande av bryggplatser i Rävsnäs hamn. Han uttryckte även oro för passbåtstrafikens framtid på Fejan och dess betydelse för öns tillgänglighet.

Anngret Andersson berättade om satsningar på Lill Högskär och om det samarbete som flera företag drev inom ramen för Roslagens Ytterskärgård AB, med målet att tillgängliggöra ytterskärgården för fler besökare och skapa möjligheter till naturnära upplevelser och övernattnig.

Under mötet hölls även en workshop om platsutveckling, kopplad till kommunens pågående platsutvecklingsuppdrag. Deltagarna tog del av kartmaterial och planverktyg som belyste olika orters karaktär och behov. Diskussionerna kretsade kring hur en gemensam berättelse om skärgårdens platser kan formuleras, hur civilsamhället kan bidra till lokal utveckling och vilka områden som har särskilda utvecklingsbehov framöver.

Skärgårdsråd

§22

Inkomna ärenden/diskussionsunderlag

- Fråga om arbetsordning

Lars Berglund inleder diskussionen med hur ärenden hanteras innan de tas upp i rådet, särskilt i relation till möjligheten att diskutera dem med tjänstepersoner eller andra ansvariga personer på plats. Han betonar vikten av att motparten finns närvarande för att kunna svara på frågor.

Anngret Andersson framhåller värdet av att ha fysiska möten där deltagarna kan samtala och nå gemensamma ståndpunkter, snarare än att endast skicka in och få svar på synpunkter digitalt. Hon menar att mötena bör användas till att diskutera några viktiga frågor med stöd av förhandsinformation som alla deltagare kan ta del av.

Per Lodenius betonar vikten av att få svar på inkomna frågor, även om alla aspekter inte kan lösas direkt, snarare än att inte få något svar alls.

Olle Jansson tar upp hur information kommuniceras till berörda parter och vikten av tydlig återkoppling.

- Fråga om kommunikation av avfallsföreskrifter

Lars Berglund tar upp frågan om utformningen av avfallsföreskrifter och informationsdokument från kommunen och NVAA med anledning av NVAA #12 2025. Han framhåller att Blidö-Frötuna Skärgårdsförening önskar att representanter som skapar dessa dokument deltar på möten. På så sätt kan innehåll, syfte och formuleringar diskuteras på plats och ledamöterna kan även lämna synpunkter.

Jan Paymer, avfallsspecialist på Norrtälje Vatten och Avfall, har lämnat skriftligt svar. Han förklarar att avfallsföreskrifter är juridiska dokument som reglerar avfallshanteringen på både nationell och lokal nivå. På nationell nivå styrs avfallshanteringen främst av miljöbalken och avfallsförordningen.

På kommunal nivå kompletteras dessa med lokala avfallsföreskrifter och de är juridiskt bindande inom kommunens område. De reglerar praktiska aspekter som sortering, hämtning, avgifter, ansvarsfördelning och undantagsregler och utgör tillsammans med kommunens avfallsplan en del av renhållningsordningen.

Jan Paymer förklarar vidare att dokumentens struktur och språk baseras på Avfall Sveriges mall och den används av majoriteten av landets kommuner. Eftersom föreskrifterna är juridiskt bindande krävs ett formellt och rättssäkert språk och detta säkerställer tydlighet och laglighet. Han uppger att NVAA hittills inte har fått indikationer på att dokumenten upplevs som svårbegripliga och all väsentlig information finns tillgänglig på NVAA:s webbplats och den är uppdelad efter olika avfallsområden.

Skärgårdsråd

Lars Berglund understryker vikten av att informationen är tillgänglig och begriplig även för skärgårdsbor och han framhåller att frågan kan tas vidare i referensgruppen för avfallsfrågor där ledamöter i skärgårdsrådet ingår.

- Fråga om avsaltning av havsvatten

Anngret Andersson tar upp frågan om avsaltning av havsvatten i samband med bygglov och nyetablering av fastigheter i skärgården. Hon framhåller vikten av att vara rädd om grundvattnet och uppger att bygglovsenheten nekar till avsaltningsanläggningar eftersom Länsstyrelsen avslår dem.

Hennes uppfattning är att nyetableringar kan beviljas avsaltning efter prövning. Om vattenbrist uppstår i befintliga fastigheter kan avsaltning sättas in utan behov av särskild anmälan. Det ska dokumenteras i bygglovshandlingar vid nyetablering.

Frågeställningarna rör bland annat om småskalig avsaltning för en eller flera fastigheter kan godkännas som vattenförsörjning i samband med bygglov. Det gäller även vilka tillstånd eller prövningar som krävs för intag, utsläpp eller drift av anläggningen. Det är också viktigt att uppfylla krav på dricksvattenkvalitet och dokumentation, särskilt om flera hushåll eller kommersiell användning är aktuellt.

Malin Olofsson, miljö- och hälsoskyddsinspektör, redogör skriftligt för gällande praxis. Avsaltning har inte ansetts vara en godtagbar lösning vid nyexploatering för enstaka tomter. Tekniken har betraktats som energikrävande, resurskrävande och förknippad med omfattande tillsyn. Intagspunkt, risk för gifter från algbloomning och påverkan på ekosystem gör att avsaltning har ansetts extraordinär vid nybyggnation. Vid befintlig bebyggelse har avsaltning däremot varit ett möjligt alternativ.

Boverket har i sin vägledning till kommunerna angett följande som Bygg- och miljönämnden ska ta hänsyn till vid lokaliseringsprövning i samband med ansökan om förhandsbesked och bygglov: marken ska ha naturliga förutsättningar för åtgärden som ansökan avser.

Extraordinära åtgärder ska inte behöva utföras för att marken ska anses lämplig. Eftersom lämplighetsbedömning sker från fall till fall kan vissa metoder och tekniker vara lämpliga på en plats men olämpliga på en annan. Lokala förutsättningar kan vara helt avgörande. Grävning eller borring av brunn eller avsaltning av havsvatten kan därför inte generellt anses vara extraordinära åtgärder. Bedömningen ska göras från fall till fall.

Bygg- och miljönämndens bedömning är att rättsläget är något oklart. Prövning sker från fall till fall. Det kan i vissa situationer vara lämpligt att avsalta havsvatten, men sökanden måste redovisa hur långsiktigt hållbar vattenförsörjning ska säkerställas.

Vid bygglovsansökan ska det visas att grundvatten finns i tillräcklig mängd. Avsaltning får användas när marken inte kan tillgodose vattenbehovet. Sökanden ansvarar för att visa hur långsiktigt hållbar vattenförsörjning säkerställs.

Skärgårdsråd

För småskalig avsaltning för 1–2 hushåll krävs normalt inget tillstånd för själva avsaltningsanläggningen. Viktiga aspekter att tänka på är Natura 2000-områden, eventuella vattenverksamhetstillstånd, strandskyddsdispens, markägarens tillstånd samt hantering av rejektvatten.

Rejektvatten får inte ledas till enskilda avloppsanläggningar eller direkt tillbaka till havet. Det ska avledas på ett sätt som minimerar påverkan på miljön. Avsaltning av grundvatten godkänns generellt inte eftersom det riskerar att försämra saltpåverkade brunnar.

- Önskemål om ändrade regler för bidragspengar

Anngret Andersson tar upp önskemål om ändrade regler för kommunens landsbygds- och skärgårdsutvecklingspeng. Hon framhåller att ansökningstider bör anpassas så att besked kan ges i god tid före sommarsäsongen. Hon menar att beslut bör fattas i slutet av april eller början av maj för att underlätta planering för sökande.

Per Lodenius kommenterar att frågan kan ses över utifrån den nuvarande budgetordningen. Han noterar att frågan är uppmärksammas och kommer att undersökas vidare.

Skärgårdsråd

§23

Workshop om platsutveckling: Fokus urval, metoder och arbetssätt

Under workshopen presenterar Ida-Maria Olofsson kommunens platsuppdrag och arbetet med pilotprojekt på skärgårdsöarna, som har olika karaktär och behov. Syftet är att starta konkreta aktiviteter under hösten och sedan utveckla arbetet iterativt med lärande längs vägen. Anna Lebisch och Björn Sundberg från Landskapslaget deltar som stöd och facilitatorer och betonar vikten av medskapande och samskapande i platsutveckling.

Exempel från öar där boende involverats i utvecklingen av mötesplatser, bryggor och knutpunkter lyfts fram. Deltagarna diskuterar att en mötesplats på en ö inte alltid behöver vara relaterad till en fysisk plats eller ett specifikt problem, utan kan skapas genom att använda befintliga resurser, kunskap och människor på platsen.

Diskussionerna fokuserar på hur metoder för platsutveckling kan konkretiseras på öarna. Det handlar om att skapa närvaro, engagemang och nätverk mellan öar samt identifiera vilka aktörer som behövs för att en mötesplats ska fungera och vilka aktiviteter som lockar människor att delta. Deltagarna betonar vikten av lokala initiativ som stärker sammanhållning, delaktighet och stolthet, samtidigt som arbetet förankras med kommunens målsättningar.

Workshopdeltagarna diskuterar hur mötesplatser kan fungera som nav på öarna genom att skapa social samhörighet, möjliggöra erfarenhetsutbyte, stärka lokal identitet och attrahera nya invånare eller besökare. De kan användas flexibelt för möten, kultur, sociala aktiviteter och lokal service. Lokalt ansvar och delegation lyfts fram, liksom behovet av kommunalt stöd och vägledning som är tillgängligt och anpassat efter öarnas behov.

En del av diskussionen handlar om hur kommunen kan stödja öarna genom tydliga kontaktpersoner, lättillgänglig information om stöd, tillstånd och andra viktiga frågor. Behovet av föreningar och nätverk som underlättar kommunikation, samverkan och erfarenhetsutbyte mellan föreningar och aktörer på öarna lyfts också.

Fysisk gestaltning och attraktiva offentliga rum diskuteras som viktiga för att stärka lokal stolthet och gemenskap. Lokala initiativ bör ha frihet att anpassa insatser efter öarnas förutsättningar. Rättvisa och inkludering är centrala, så att alla får del av resurser och aktiviteter, även om behoven kan variera mellan öarna.

Deltagarna diskuterar även hur öarna kan främja samverkan och locka nya invånare. Kommunens stöd kan underlätta flyttkedjor, service och infrastruktur. Lokala nyckelpersoner ses som viktiga för att driva processen framåt, hålla samman ideella krafter, söka medel och stimulera engagemang. Erfarenhetsutbyte och organisering mellan öarna ses som en väg framåt för att sprida goda exempel och stärka den kommunala samverkan.

Skärgårdsråd

Sammanfattningsvis betonas att öborna själva tar initiativ och ansvar, medan kommunen möjliggör utveckling genom stöd, vägledning och resurser. Målet är att skapa levande, attraktiva och inkluderande platser på öarna där människor vill bo, verka och samlas, med långsiktighet, kreativitet och lokal delaktighet som ledstjärnor.

Skärgårdsråd

§24

Paus

Skärgårdsråd

§25

Information från kommunen

- Mobil återvinning

Per Dahlqvist, Norrtälje Vatten och Avfall, har uppgett att den mobila återvinningen startar i september och att turlista publiceras på NVAA:s webbplats: om den mobila återvinningen. Ledamöterna uppmanas att följa webbplatsen för uppdateringar.

- Uppföljning synpunkter på trafikplanering

Erik L'Estrade, trafikstrateg, har meddelat att han inväntar SL:s besked efter vårens samråd. Tydligare återkoppling om hur synpunkterna har bemötts ges därefter.

- Utlysning landsbygds- och skärgårdsutvecklingspeng

Gustav Broms informerar om att utlysningen är öppen och uppmanar intresserade att söka. Ansökan ska lämnas senast den 5 oktober.

- Landsbygds- och skärgårdsforum 12 november 2025 – civil beredskap

Gustav Broms berättar om forumet som sätter fokus på hur lokalsamhällen kan rustas för vardag och kris. Programmet inkluderar föredrag, exempel och samtal om hur civilsamhället och kommunen kan stärka trygghet och motståndskraft

- Destinationsdagen 8 oktober

Ida-Maria Olofsson informerar om destinationsdagen 8 oktober 2025 som hålls i Skebobruk och riktar sig till aktörer inom besöksnäringen, inklusive skärgårdsöarna. Dagen innehåller inspirationsföreläsningar, panelsamtal om Roslagens platsvarumärke och tematiska workshops inom matdestination, kulturhistoriska upplevelser och naturturism. Syftet är att ge deltagarna kunskap, nätverksmöjligheter och praktiska tips för att utveckla sin verksamhet och stärka samarbetet inom regionen.

- Rapportering från regionala skärgårdsrådet

Ida-Maria Olofsson rapporterar från besök på Utö. Till exempel har skolan på Utö har 17 elever som använder mobila skolresor med lektioner på båten mellan Utö och Haninge.

Skärgårdsråd

§26

Inkomna ärenden/diskussionsunderlag: Räddningstjänsten

- Räddningstjänstens närvaro och användning av resurser i skärgården
- Räddningstjänstens urval av öar för brandövning
- Fråga om eldningsförbud under sommaren

Anders Ahlström, räddningschef på Räddningstjänsten, presenterar räddningstjänstens arbete och resurser i skärgården. Han beskriver organisationen med fem brandstationer och sex utryckningsstyrkor, kompletterade med frivilliga brandförsvarsföreningar på bland annat Björkö och Singö.

Räddningstjänsten samarbetar med bland andra Sjöräddningssällskapet och Sjövärnsskåren och använder Sjöfartsverkets och Region Stockholms helikopterresurser när de är tillgängliga för att snabbt nå öarna. Insatstider beror på väder och tillgång till resurser.

Frågor om eldningsförbud lyfts av Lars Berglund från Blidö-Frötuna Skärgårdsförening med anledning av den torra sommaren 2025. Anders Ahlström förklarar att eldningsförbud nyttjas med stor omsorg då det begränsar individens rättigheter.

Bedömningar görs minst två gånger per vecka med hänsyn till lokal brandrisk. All eldning sker under eget ansvar och kan om den går över styr bedömas som allmänfarlig vårdslöshet. Lokala eldningsförbud kan införas om risker bedöms höga, exempelvis vid markbränder och platser där besökare kan orsaka brand.

Räddningstjänsten genomför regelbundet brandövningar tillsammans med frivilligkårer, men tillgången till dessa är begränsad av arbetstid och resurser. Deltidsbrandmän har en årsarbetstid om 60 timmar per år och den ska räcka till utbildning och övning för hela räddningstjänstuppdraget. Utrymmet för utbildningsinsatser är begränsat och prioriteras efter behov.

Frågor kring tankstationer och bränsletillgång på öarna diskuteras. Under sommarsäsong finns begränsningar för bemannade sjömackar, vilket kan skapa problem för permanentboende och påverka sjömacksägarens intäkter. Anders Ahlström påpekar att säkerhet och miljö är styrande faktorer. Kommunen och mackägare uppmuntras att föra dialog för att hitta lösningar som underlättar för boende och företag utan att äventyra säkerheten.

Sammanfattningsvis framhålls vikten av samverkan mellan räddningstjänst, frivilligkårer, sjömackar och kommunen. Målet är att upprätthålla säkerhet, förebygga bränder och möjliggöra trygga förutsättningar för bofasta och besökare i skärgården.

Skärgårdsråd

§27

Övriga frågor

Inga övriga frågor.

Skärgårdsråd

§28

Runda

Nils Cronholm, Skärgårdarnas trafikantförening: Kommenterar att det har varit intressanta diskussioner under mötet.

Bengt Ericsson, Tjockö: Tjockö ångbåtsbrygga är färdigrenoverad. Arbetet har pågått sedan vintern och avslutades igår, vilket känns bra.

Agneta Gustafsson, Skärgårdshandlarna: Har pratat med kollegor i hela skärgården. Trög juni men bra juli, säsongen kort i år. På Tjockö är de boende glada över att Rävsnäs är färdigt med bland annat kylcontainer. Dock finns missnöje med båtplatserna – för många båtar ligger kvar länge. Kommunen ansvarar för hamnen och bör åtgärda situationen.

Claes Håkan Jansson, Stomnarö: Ångbåtsbryggan är fin. Det har varit stopp i VA-systemet som är kommunalt anslutet, vilket medförde att en firma behövde anlitas för att rensa i avloppsröret.

Bosse Gesslein, Löparö: Fiberutbyggnad pågår, fler anslutningar kommer. Vattenfalls entreprenör har grävt ner elkablar, men inte gjort tillräckligt för att återställa marken enligt boende. Fyra tomter har styckats av, men det finns inga tillhörande båtplatser och lantmätaren hänvisar till lastramp.

Malin Carlsson, Fejan: Vattenfall har grävt ner ny kabel på vägen, återställningen kunde varit bättre, behöver fixas med grus. Fortifikationsverket har byggt ny väg nedanför sjukhuset och satt upp staket runt området.

Lars Berglund: Medlemsträff med föreningen sker i kväll. Ekonomin för att få ut medlemsblad är ansträngd.

Anna Johansson, Gräskö: Återvinningsfärjan kommer i morgon, vilket är stort. Det är redan långa köer och väntande fordon.

Thomas Andersson, Arholma: Affären vid polishuset har vi köpt och sommaren var jättebra med ökad omsättning i affären och macken. Ett nytt reningsverk kan användas till dansbanan, affären och nya villor. En process har pågått med Skärgårdsstiftelsen gällande gästhamnen. Skärgårdsstiftelsen vill inte längre ha verksamhet på Arholma.

En privatperson på Arholma tog över gästhamnens bryggor gratis och ville stycka tomter och bilda fastigheter, men det stoppades. Nu finns avtal med stiftelsen och en fast avgift för båtplatserna, byalaget styr numera användningen av bryggorna.

Anngret Andersson, Rådmansö-Frötuna företagareförening: Avstår från kommentar.

Skärgårdsråd

Sofia Stephan, Norröra: Vägar har renoverats. Det har konstaterats att lösningar med sopsäckar är inte optimala.

Nilla Söderqvist, SIKO: Har bland annat varit engagerad i Värmdö kommuns yttrande gällande RUFS.

Skärgårdsråd

§29

Kommande möte

Kommande möte sker den 26 november i Norrtälje kommunhus.
